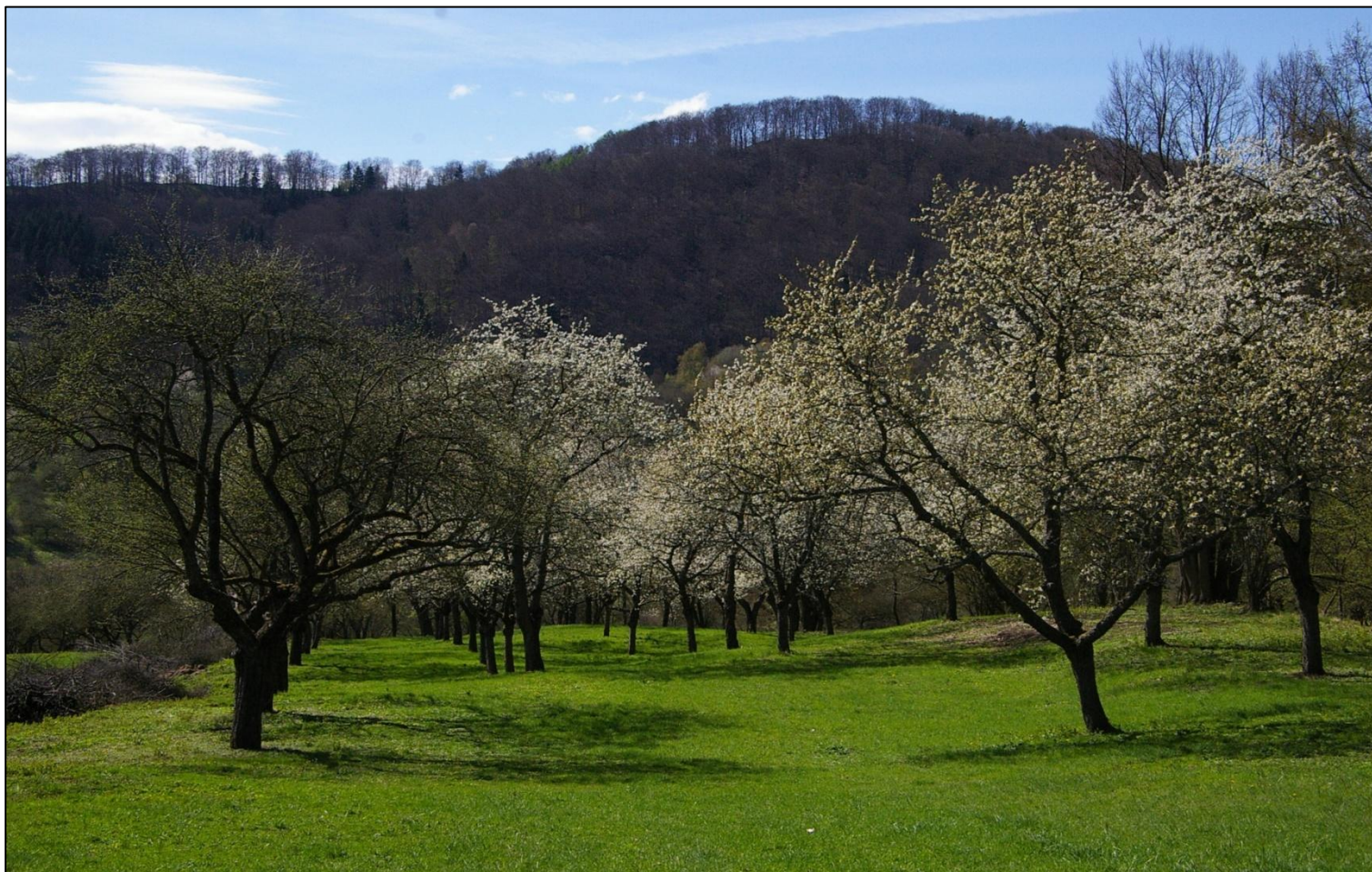

Tradiční ovocné odrůdy odolné vůči abiotickým stresům
Zdeněk Buzek (www.tradicniodrudy.cz)

Poslání ovocného stromu v krajině

- Zvýšení úživnosti krajiny
- Stanoviště pro celé spektrum druhů (malý ekosystém)
- Zlepšení celkové klimatické stability krajiny
- Zúrodnění stanoviště
- Zvýšení celkové produktivity stanoviště

Výběr odolného sortimentu pro výsadby do krajiny

- Znalost stanoviště
- Volba ovocného druhu, sortimentu odrůd a podnoží
- Vhodná výsadba
- Způsob ošetřování po výsadbě
- Pokud se bavíme o tradičních ovocných odrůdách mohou být inspirací i pro výsadby současnosti

Měnící se krajina a ovocný strom v běhu času

- Kroniky – představují významné prameny informací o pěstování ovocných stromů
- Dále osobní dokumenty a zápisy
- Středověké pranostiky
- Efemeridy = astronomické ročenky (součástí byly i záznamy o úrodách)
- Staré mapy
- Místní názvy pozemkových tratí

Klimatické proměny v minulých staletích aneb co musely ovocné odrůdy přežít

- Malé klimatické optimum v letech 875 – 1194
- Malá doba ledová mezi léty 1195 – 1465
- Malé klimatické optimum 1466 – 1618
- Malá doba ledová 1619 – 1897
- Současné klimatické optimum

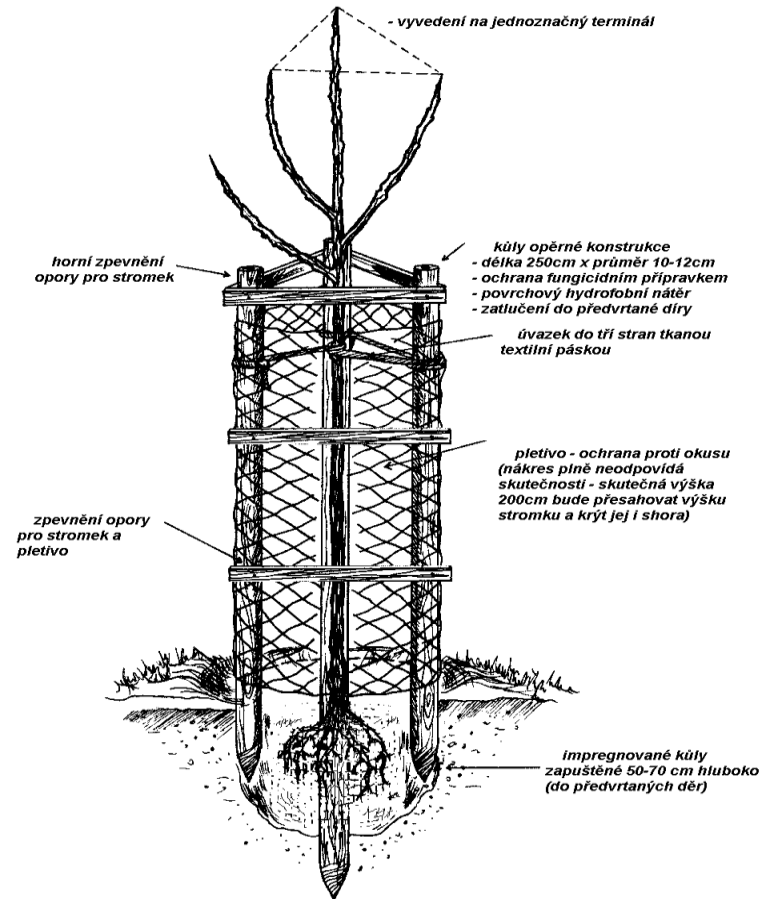
Vhodný ovocný sortiment do krajiny

- Bujněji rostoucí druhy a odrůdy, roubované na vzrůstné, nejčastěji semenné podnože
- Sortiment odrůd prověřený léty pěstování a rajonizovaný pro určité lokality
- Použité výpěstky by měly být pěstovány v podobných podmínkách jako je stanoviště výsadby

Správně založená výsadba – důležitý prvek zvyšující odolnost k abiotickým stresům

- Jamka
- Opěrná konstrukce
- Sazenice
- Výsadba
- Závlahová mísa
- Úvazek
- Ochrana proti poškození
- Mulčování
- **Nejslabší článek rozhoduje**

Ošetřování po výsadbě

Vhodné ovocné druhy do krajiny

- Třešně a višně
- Hrušně
- Jabloně
- Slivoně
- Ostatní ovocné druhy

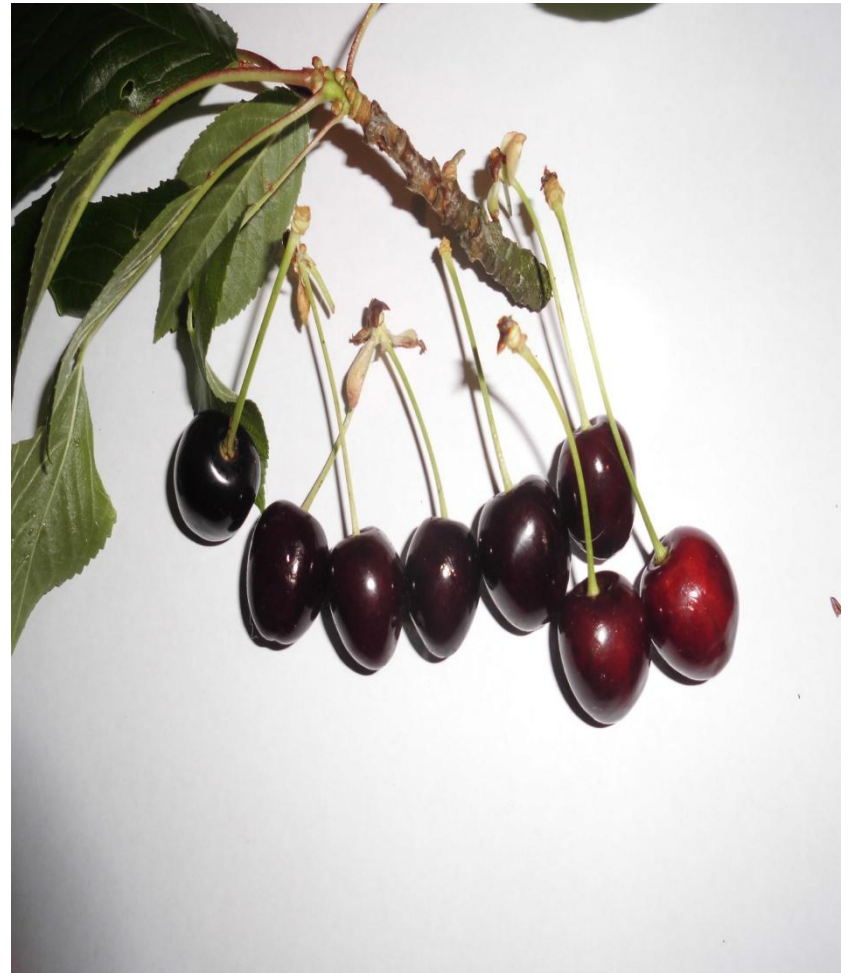

Třešně a višně

- Patří k nejméně náročným ovocným stromům, jak na kvalitu půdy, tak i na klimatické podmínky. Pokud jde o třešně, jsou navíc u nás druhem původním
- Zvláště třešně tvoří velké a mohutné stromy, které se mohou dožít věku i okolo 100 let
- Při výsadbě do volné krajiny je vhodné volit stromy roubované na třešni ptačí nebo na mahalebce

Annonayská

- Tmavá srdcovka zrající v první až druhém třešňovém týdnu
- Původem z Francie
- Strom roste bujně zdravě, dožívá se vysokého věku, je odolnější k nepříznivým klimatickým podmínkám (stromy více jak 100 let staré nejsou vzácností)
- Plod je drobný, velmi ušlechtilé kořenité chuti

Lyonská raná srdcovka

- Tmavá srdcovka zrající ve 2. třetřnovém týdnu
- Velmi stará odrůda neznámého původu
- Strom roste bujně, má převislý charakter koruny
- Plod je středně velký, na povrchu zhrbolený, je příjemné, lehce navinulé chuti

Hedelfingenská černá chrupka

- Tmavá chrupka pocházející z Německa zraje ve 5. - 6. třetřnovém týdnu
- Strom roste bujně, dožívá se vysokého věku
- Plody jsou velké, sladké příjemně, nahořkle kořenité

Germersdorfská černá chrupka

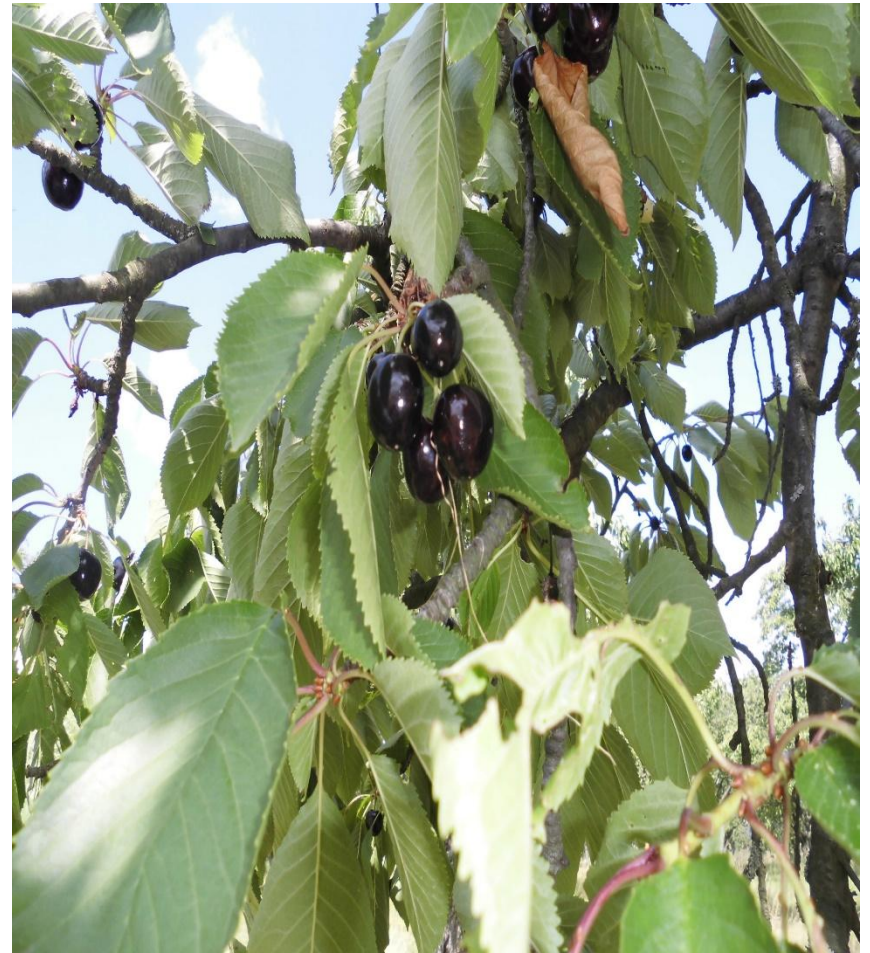
- Německá třešeň vypěstovaná v okolí Gubina zrající v 5. třešňovém týdnu
- Strom roste bujně a do široka rozvětňuje
- Plod je velký, mandlově nahořklý, šťáva silně barví.

Těchlovická

- Náhodný semenáč vzniklý koncem 19. století v Těchlovicích u Hradce Králového, zrající ve 4. třetřňovém týdnu, květ je odolný proti mrazu
- Strom roste bujně, tvoří široce kulovitou korunu
- Plod je velký s lahodnou kořenitou chutí

Vlkova obrovská

- Světlá srdcovka zrající ve 4. třetím týdnu
- Vypěstována u školkaře Vlka ve Vanovicích v roce 1892.
- Strom roste bujně a je velmi úrodný
- Plody jsou velké, prakticky průhledné, výtečné chuti

Moroau

- Stará odrůda tmavé srdcovky, zrající ve 2.třešňovém týdnu
- Původem je z Francie, vznikla jako náhodný semenáč
- Strom roste středně bujně, rozložitě a má veliké listy
- Plody jsou velké

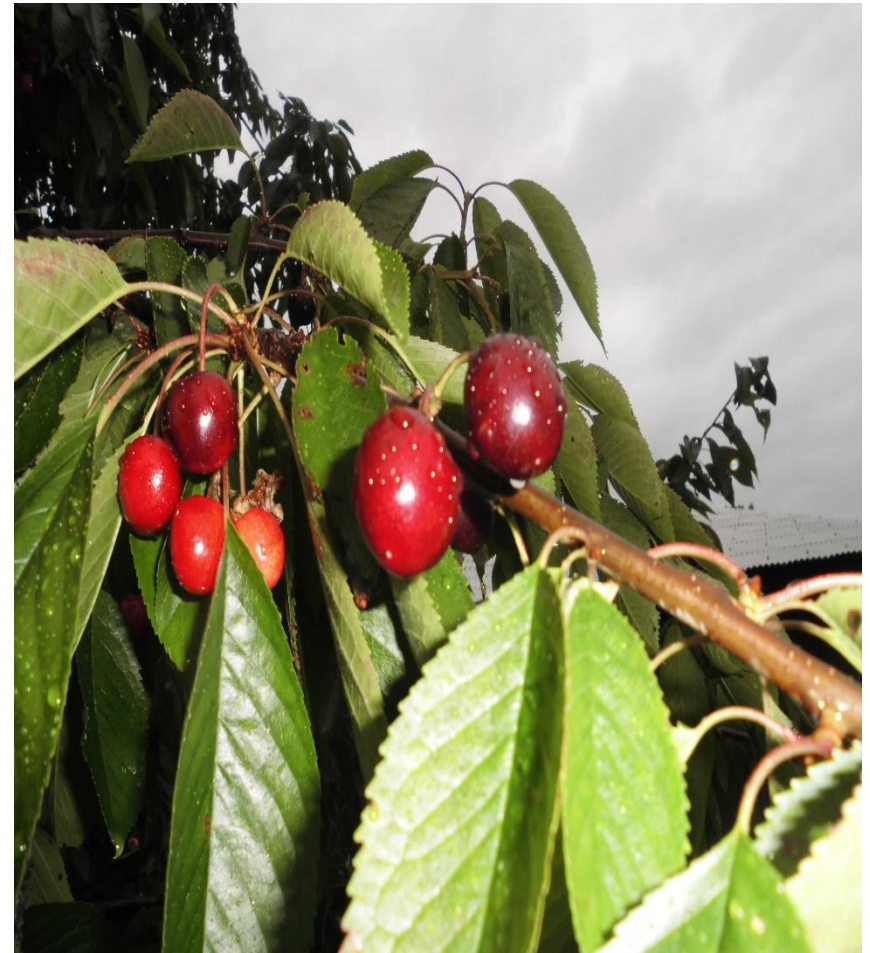
Thurn Taxis – Schneiderova pozdní chrupka

- Tmavá chrupka snad z Mladoboleslavska, zraje v 5. třetím týdnu
- Strom roste bujně a tvoří pěkné souměrně kulovité koruny
- Plod je velmi velký, příjemně sladce navinulé chuti s nevýraznou kořenitostí

Uherka velká

- Tmavá chrupka neznámého původu, zrající ve 6. třesňovém týdnu
- Strom roste bujně, vzpřímeně a je velmi dlouhověký a pěkně olistěný
- Dužnina je barvivá, příjemně kořenitá vynikající chuti. Plody zrají postupně

Klecanská srdcovka

- Tmavá srdcovka z okolí Prahy, zrající ve 4. třetřnovém týdnu
- Vznikla v 19. století.
- Strom roste bujně, vzpřímeně a je velmi dlouhověký
- Dužnina je barvivá, příjemně kořenitá vynikající chuti.

Kaštánka

- Tmavá srdcovka ze středního Polabí zrající ve 2. třesňovém týdnu
- Velmi stará odrůda
- Strom roste bujně, větve rostou od kmene pod pravým úhlem
- Plod je střední velikosti, sladce navinulé, příjemně kořenité chuti

Velká černá chrupka

- Velmi stará dříve hodně rozšířená třešeň, neznámého původu, zrající v 5. třešňovém týdnu
- Strom roste velmi bujně, vzpřímeně, dožívá se vysokého věku
- Plody jsou velké, ušlechtilé kořenité, výtečné chuti

Droganova žlutá polochrupka

- Stará odrůda původem z Německa zrající ve 4. - 5. třetřnovém týdnu
- Strom roste velmi bujně, vzpřímeně
- Plod je středně velký, dužnina je nahořkle sladká, bez aroma, specifické chuti

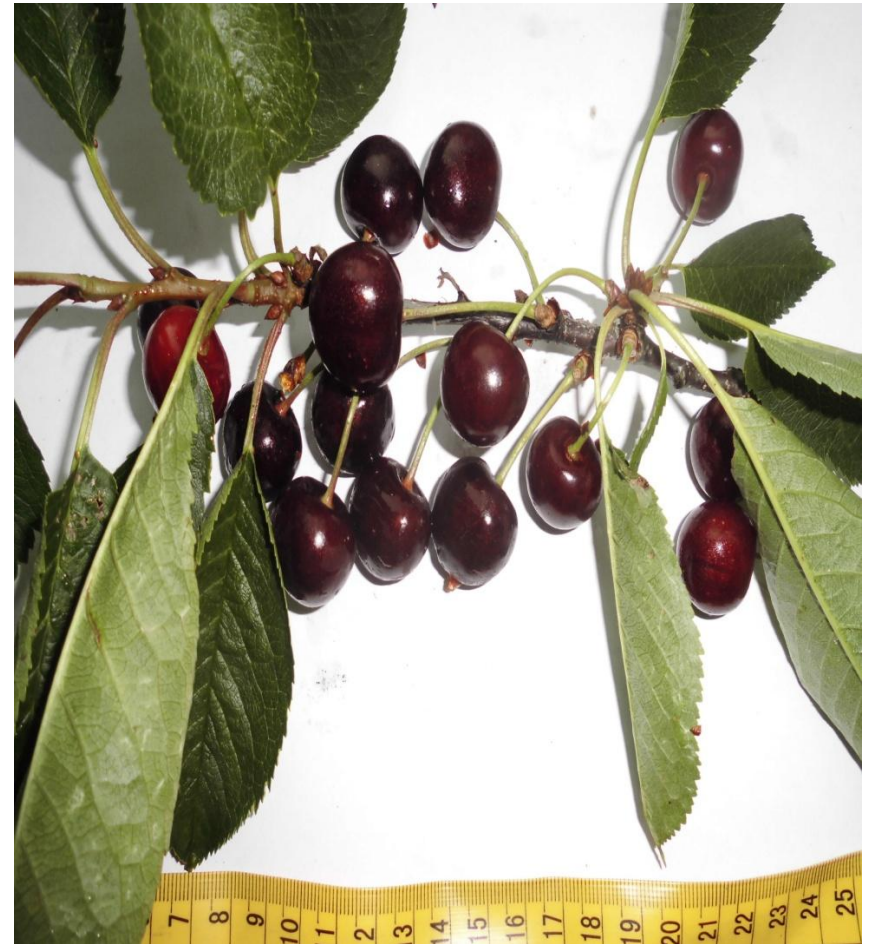
Ladeho pozdní

- Velmi stará odrůda
původem snad z
Německa, nejpozději
zrající třešeň (kolem 20.
srpna)
- Strom roste velmi
bujně, vzpřímeně a
dožívá se vysokého věku
- Plod je malý, pestře
vybarvený, výrazně
kořenité sladké chuti

Dobřínovská sladkovišeň

- Krajová odrůda z okolí Rychnova, zrající v 4. - 5. třetřnovém týdnu
- Strom roste bujně, podobá se více třešni než višni, je dlouhověký
- Plod je velký a obsahuje hojné množství silně barvivé šťávy, chuti navinule sladké příjemně kořenité

Dobřínovská sladkovišeň strom a plod

Vackova

- Pravá višeň vypěstovaná koncem 19. století pomologem Janem Říhou, zrající ve 2. třesňovém týdnu
- Strom roste bujně, tvoří hustou ploše kulovitou korunu, je dlouhověký
- Dužnina je barvivá, příjemně kořenitá vynikající sladce navinulé chuti.

Slivoně

- Po třešních a višních patří k méně náročným stromům z hlediska půdních a klimatických podmínek
- Relativně nejlépe snáší i vysokou hladinu spodní vody
- Stromy jsou krátkověké a jen střední velikosti, dožívají se v průměru 50. let.
- Problémy působí rozšíření viru Šarky švestky
- Odrůdy do volné krajiny nejlépe rostou roubovány na podnoži myrobalán. Jistou jeho nevýhodou je podrůstání myrobalánu a potenciál šíření jako invazního druhu

Sortiment odrůd

slivoní

Buhlská švestka

- Raná pološvestka, původem z Německa
- Dužnina je sladké, velmi příjemné chuti, lehce příjemně mandlově nahořklé chuti
- Strom roste slaběji, ale je dlouhověký
- Zraje v druhé polovině srpna

Černošická švestka

- Velmi raná pološvestka, pochází z Černošic u Prahy, kde byla pěstována snad již ve středověku
- Dužnina je navinulá, velmi příjemné chuti
- Strom roste velmi bujně a je odolný vůči mrazu
- Zraje v druhé polovině července

Althanova (Procházková)renkloda

- Vypěstoval ji zahradník J. Procházka ve Svojšicích na Kolínsku v polovině 19. století
- Chuť je sladce navinulá, jemně aromatická, ušlechtilá
- Strom je velmi odolný a dlouhověký
- Zraje v polovině srpna

Vlaška (Bosenská švestka)

- Stará odrůda původem v severní Itálii a Balkánu
- Dužnina je navinule sladká, velmi příjemné sladké chuti, asi nejchutnější švestka vůbec
- Strom je malého vzrůstu ale dožívá se vysokého věku
- Zraje v druhé polovině srpna až začátkem září

Domáci švestka

- Středoevropská švestka s mnoha různými variacemi, odlišujícími se chutí velikostí a raností
- Dužnina je sladká, kořenitá typicky švestková
- Má mnoho klonů, stromy jsou odolné a dlouhověké
- Zralost od poloviny srpna do konce září

Mirabelka Flotowa

- Byla vypěstována G. Lieglem v Horních Rakousích
- Dužnina je jemná, sladká, silně aromatická, připomíná meruňku
- Mezi mirabelkami patří k nejbujněji rostoucím a nejodolnějším odrůdám
- Zraje na přelomu července a srpna

Jabloně

- Patří k náročnějším ovocným druhům, i když existuje v jejich nárocích velká variabilita
- Pro uspokojivou plodnost a růst vyžadují lepší půdní a klimatické podmínky než třešně a slivoně
- Stromy roubované na bujné podnoži jsou dlouhověké až 150 let.
- Odrůdy do volné krajiny nejlépe rostou roubovány na podnoži jabloňový semenáč , případně na jiných bujně rostoucích typových podnožích(A2, M9, M111, M 25 apod.)

Sortiment odrůd

jabloní

České růžové

- Česká odrůda z východních Čech známá již v 18. století
- Dužnina je narůžovělá, křehká, šťavnatá, navinule sladké chuti, nemoučnatí.
- Zraje počátkem srpna, postupně, vydrží až do poloviny září.
- Strom je dlouhověký, tvoří řidší širokou korunu
- Výskyt odrůdy je velmi vzácný.

Míšeňské české

- Velmi stará česká zimní odrůda, první zmínka je z roku 1493.
- Dužnina je hustá, šťavnatá, navinule sladké, kořenité chuti
- Zraje v říjnu a vydrží až do dubna
- Strom je mohutný a dlouhověký
- Dnes méně rozšířená odrůda

Woltmannův řehtáč

- Zimní odrůda původem z Německa
- Dužnina je sladce navinulá, kořenitá, se zvláštní příchutí
- Zraje v říjnu a vydrží až do dubna
- Tvoří velké a mimořádně dlouhověké stromy
- Dnes vzácně rozšířená odrůda

Dr. Karel Kramář

- Česká podzimní odrůda vypěstována jako kříženec Parmény zlaté a Peasgoodova, bratry Kautskými na Zbraslavi
- Dužnina je hutná, navinulé sladké kořenité, výtečné chuti
- Stromy jsou mimořádně vitální a dlouhověké
- Zraje v září a vydrží do prosince
- Dnes vzácná odrůda

Míšeň jaroměřská

- Zimní krajová odrůda z Jaroměře, rozšířená vzácně po Čechách
- Dužnina je nakyslé chuti, při dozrávání sládkne a připomíná Míšeňské
- Stromy jsou velmi houževnaté, nemají střídavou plodnost
- Zraje v říjnu a vydrží až do února
- Dnes vzácně rozšířená odrůda

Oživení starých odrůd

MÍŠEŇ JAROMĚŘSKÁ'

www.stareodruhy.cz

Kalvil červený podzimní

- Francouzská odrůda, první zmínka z roku 1565
- Dužnina je jemná, šťavnatá, bílá, růžově mramorovaná, navinulá s osobitou malinovou příchutí
- Stromy jsou odolné mohutné s přirozeně řídkou korunou
- Sklízí se v září a vydrží do Vánoc
- Dnes již vzácně rozšířená odrůda

Kardinál žíhaný - šálové

- Jablko původem z Francie, do Čech se dostalo již ve středověku
- Dužnina je navinulé chuti, bez zvláštního aromatu
- Sklízí se v září a vydrží až do ledna
- Díky značné dlouhověkosti stromů ještě místy rozšířená odrůda

Malinové holovouské

- Česká odrůda, nalezena jako náhodný semenáč koncem 18. století
- Dužnina je smetanově bílá, pod slupkou narůžovělá, velmi šťavnatá, chuti sladce navinulé s výraznou malinovou příchutí
- Stromy rostou bujně, vyžadují vlhčí a chladnější podmínky
- Sklízí se koncem září a vydrží do ledna
- Dnes jen velmi roztroušeně rozšířená odrůda

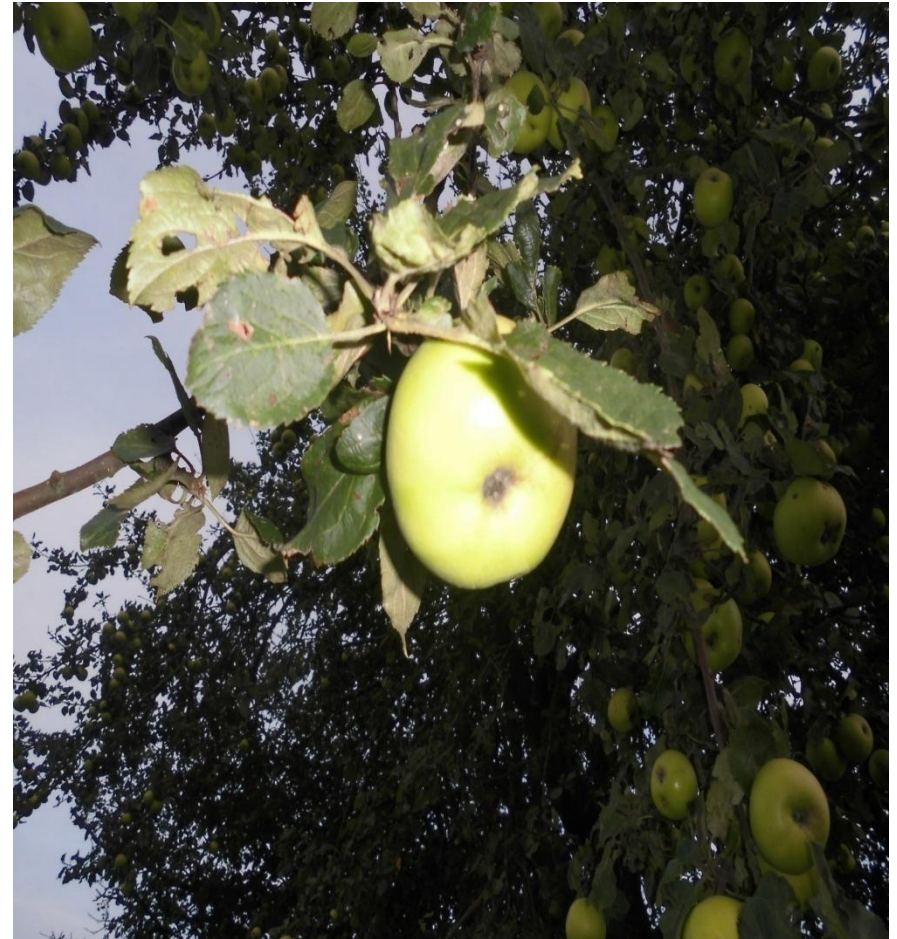
Chodské

- Odrůda původem z Chodska
- Dužnina je šťavnatá, lehce navinulá, bez zvláštního aroma, velmi dobrá
- Vytváří mohutné a nenáročné stromy
- Sklízí se v říjnu a vydrží až do dubna
- Dnes se vyskytuje již vzácně

Šampaňská reneta - Syreček

- Velmi stará francouzská odrůda
- Dužnina je velmi šťavnatá, chuti nakysle kořenité, velmi dobré
- Strom je mohutný a dlouhověký, vyžaduje kvalitní půdu s dostatkem vápníku
- Sklízí se v říjnu a vydrží až do května
- Dnes velmi vzácná odrůda

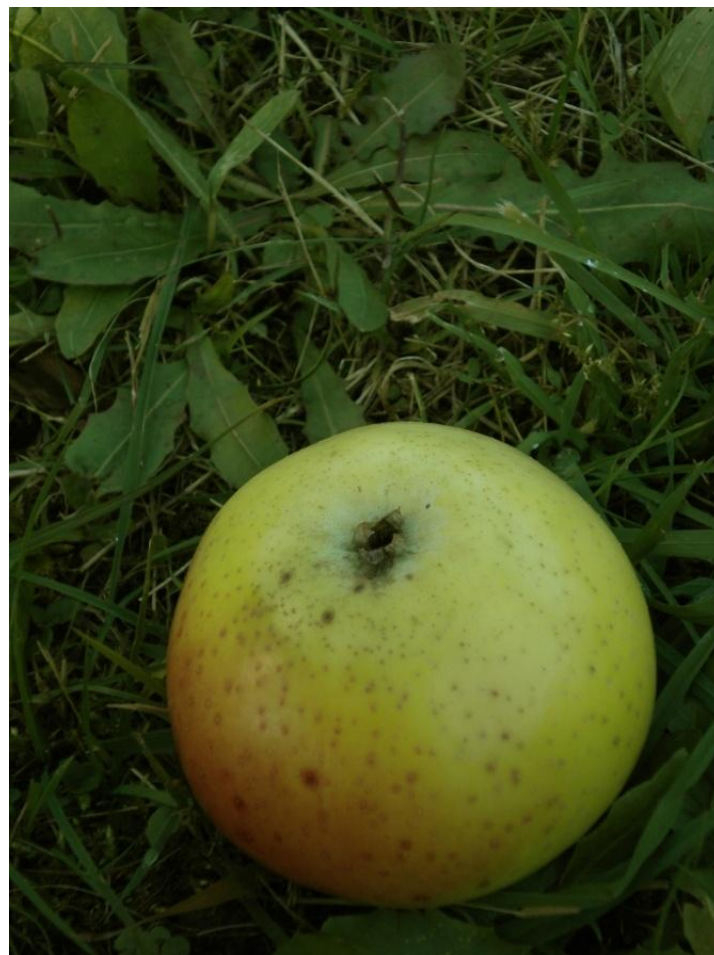

048

506 8431

Studničné

- Naše stará odrůda, která se od nepaměti pěstovala v severovýchodních Čechách
- Dužnina je čistě bílá, jemná, méně šťavnatá, lahodné, sladce navinulé chuti a výrazné vůně
- Mimořádně vitální a dlouhověká odrůda s velmi pozdním nástupem plodnosti
- Sklízí se koncem října a vydrží až do května
- Výskyt je v Čechách již jen sporadický

Hrušně

- Patří k nejnáročnějším ovocným druhům, hlavně na kvalitu půdy. U některých pozdních odrůd i na teplou polohu, i když mezi odrůdami je velký rozdíl v nárocích na kvalitu stanoviště
- Při výsadbách vyžadují nejlepší stanoviště a s hlubokým půdním profilem a propustnou půdou
- Stromy roubované na bujné podnoži jsou velmi dlouhověké až 300let.
- Při výsadbě je nutné brát ohled na výskyt zdrojů infekce rzi hrušňové
- Odrůdy do volné krajiny nejlépe rostou naroubovány na podnoži hrušňový semenáč

Sortiment odrůd

hrušní

Jakubka česká

- Česká letní odrůda z 18. století
- Plody jsou malé (50 g)
- Chuť je šťavnatá ,jemná, příjemně sladce navinulá
- Strom roste velmi bujně rovně, dříve se pěstovala i na dřevo
- Odrůda je nenáročná a toleruje každou polohu i půdu

Muškatelka šedá

- Česká letní odrůda snad z 18. století
- Plody jsou malé o váze cca 100g
- Chuť je výtečná výrazně kořenitá
- Strom roste velmi bujně, tvoří mohutné kulovité koruny
- Odrůda je vhodná i pro vyšší polohy a chudé půdy

Giffardova

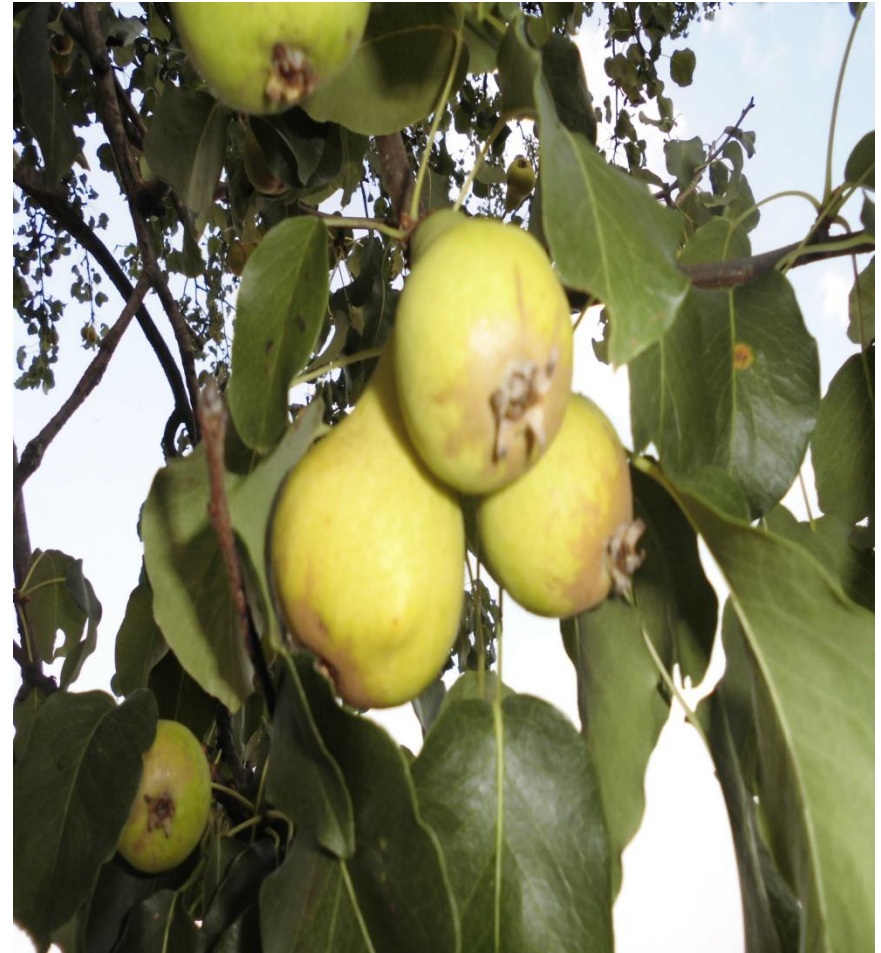
- Letní francouzská odrůda, dříve hojně rozšířená, vypěstována v roce 1825
- Plody jsou menší, cca 100 g.
- Chuť plodů je jemná, sladce navinulá, výborná
- Strom roste slabě až středně bujně a vyžaduje lepší půdní podmínky
- V dobrých půdních podmínkách se nechá pěstovat i ve vyšších polohách

Nagevicova

- Velmi stará letní odrůda
původem z Francie
známá již v 16. století
- Plody jsou menší
velikosti váhy do 100 g.
- Tvoří nádherné
dlouhověké stromy
- Velmi nenáročná
odrůda

Solanka

- Česká letní odrůda z 18. století
- Plody jsou střední velikosti okolo 150 g.
- Dužnina je středně tuhá, sladce navinulá, kořenitá, výborná
- Roste velmi bujně a zdravě.
- Nenáročná na půdu a polohu

Kozačka štuttgardská

- Stará letní odrůda původem z Německa, dnes velmi vzácná.
- Plody jsou malé, 80 – 100g, ale s delikátní, výrazně kořenitou chutí.
- Strom roste v každé půdě a je velmi nenáročný.

Amanliská

- Pozdně letní odrůda z Francie, konec 18. století
- Plody jsou středně velké, dužnina velmi šťavnatá, lehce kořenitá, jemná, dobrá
- Strom roste středně bujně, zdravě
- Nenáročná odrůda i do vyšších poloh

Křesetická

- Stará pozdně podzimní odrůda původem z Čech
- Plody jsou velké s výraznou banánovou příchutí, velmi vhodné k sušení a kompotování
- Strom roste bujně a je vhodný i do drsných poloh

Muškatelka pravá

- Velmi stará letní odrůda
- Plody jsou drobné s výraznou muškátovou příchutí, velmi vhodné k sušení
- Strom roste bujně a je vhodný i do drsných poloh

Hardyho máslovka

- Podzimní odrůda původem z Anglie, vypěstována v 19. století
- Plody jsou středně velké, dužnina je jemná, velmi šťavnatá, výborná
- Strom roste velmi zdravě bujně, dožívá se vysokého věku
- Nenáročná odrůda do vyšších a drsnějších poloh, používá se i jako kmenotvorná

Světelka

- Krajová podzimní odrůda z Mladovožicka, popsána H.V. Burianem
- Dužnina je pevná, sladce natrpklé chuti, silně voní, využívána byla k výrobě pracharandy
- Strom připomíná planou hrušeň
- Zraje v září postupně
- Vzácně se vyskytující odrůda

Děkanka šedá podzimní

- Velmi stará podzimní odrůda z Francie
- Dužnina je jemná, šťavnatá, sladké mírně nakyslé chuti
- Strom roste bujně a dožívá se vysokého věku
- Nenáročná odrůda vhodná do vyšších poloh, dnes velmi vzácná

Baronin von Melo

- Podzimní odrůda
původem snad z Německa
- Dužnina je jemná, velmi
příjemně sladké, lehce
navinulé chuti
- Strom roste velmi bujně a
dorůstá obrovských
rozměrů, je značně
dlouhověký
- Je nenáročná na
stanoviště a snese i
vysokou drsnou polohu

Angoulemská máslovka

- Zimní odrůda původem z Francie
- Dužnina je neobyčejně lahodná a jemná v suchých půdách bývá kaménčitá
- Strom roste zdravě a dorůstá velkých rozměrů
- Je náročná na stanoviště a kvalitní půdu

Vavřínečka žlutá

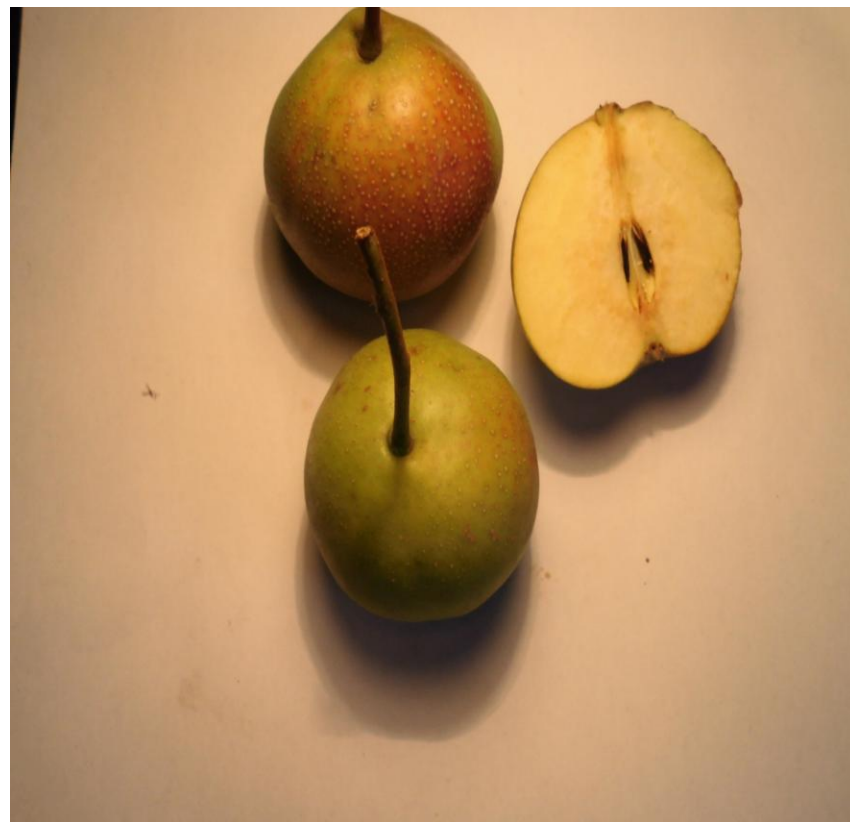
- Letní odrůda původem ze střední Evropy
- Dužnina je zrnitá příjemně sladké, lehce navinulé chuti
- Strom roste velmi bujně a dorůstá obrovských rozměrů, je značně dlouhověký
- Je nenáročná na stanoviště a snese i vysokou drsnou polohu

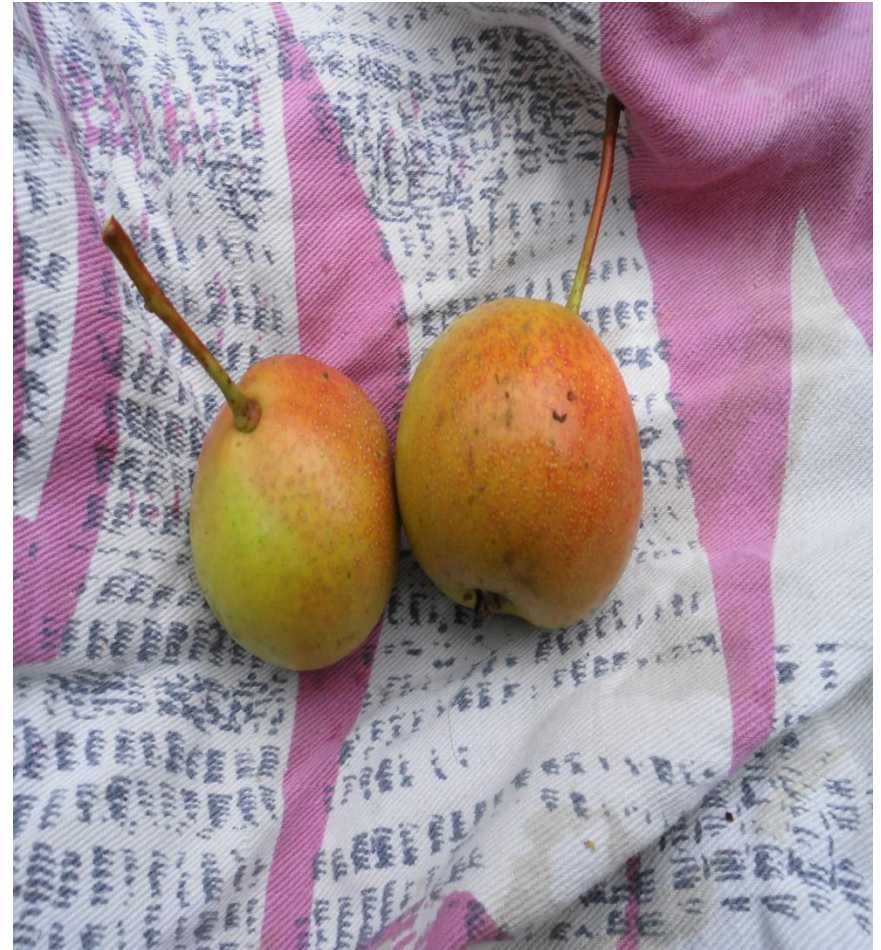
Ostatní ovocné druhy

- Jeřáb ptačí, patří k nejméně náročným ovocným druhům, má význam v podhorských vlhčích polohách
- Jeřáb oskeruše, teplomilný druh
- Hruškojeřáby
- Moruše
- Ořešáky
- Meruňky a broskovoně

Hruškojeřáb – Tatarova hrušeň

- Český kříženec jeřábu muku a hrušně, pochází z 19. století
- Plody jsou malé cca 90 g, ve střípcích podobně jako jeřabiny, dužnina je velmi šťavnatá, sladká, velmi příjemné chuti
- Stromy rostou velmi bujně, zdravě, dosahují doslova gigantických rozměrů, roubovaná na hlohu roste jako zákrsek
- Celkově je odrůda nenáročná na polohu i půdu

Meruňka Nancyská

- Více než 200 let stará odrůda z Francie
- Strom roste bujně, je velmi dlouhověký, vytváří vysoké a řídké koruny
- Zraje středně raně, o něco dříve než Maďarská
- Dužnina je bledě žlutá, ale příjemné chuti a aroma, jádro je hořké
- Samosprašná odrůda

Nancyská – záchrana 101 let starého stromu

Roztocká

- Vznikla na zahradě Dr. Brdičky v Roztokách u Prahy a rozšířil ji pomolog Jan Říha
- Strom je velký, nenáročný a na meruňku dlouhověký
- Zraje současně s Maďarskou
- Dužnina je světlejší barvy a chuti velmi dobré příjemně kořenité, jádro je sladké
- Je samosprašná

Ohlédněte se kolem sebe a nehledejte zarputile spásy tam, kde se všechno tísní a jeden druhého hledí umačkat. Vraťte se k zemi, k té matce živící lidstvo (národohospodář Meline)

